

DIMENSIUNEA EXPERTIZELOR CONTABILE JUDICIARE ÎN CADRUL PRODUCȚIEI DE INFORMAȚII CONTABILE

EXTENT OF JUDICIAL ACCOUNTING EXPERTISE WITHIN THE PRODUCTION OF ACCOUNTING INFORMATION

¹Gheorghe FĂȚĂCEAN

¹Faculty of Economics and Business Administration, Accounting Department
Babeș Bolyai University of Cluj Napoca
gheorghe.fatacean@econ.ubbcluj.ro

Abstract: *In cadrul relațiilor economice și sociale aflate într-o dinamică continuă, informația joacă un rol primordial. Configurația actuală a societății, mascată de dezechilibre cronice în raporturile dintre societate și cetățeni, are nevoie de un sistem decizional bazat predominant pe logica producției și utilizării informației. În acest context, informația contabilă care rezidă din raporturile de expertiză contabilă judiciară are un rol și importanță considerabilă în refacerea și menținerea echilibrului din economie și societate.*

Cuvinte cheie: expertiză contabilă, informație contabilă, producție contabilă, utilizatorii informației contabile, criterii cantitative ale informației contabile.

Clasificare JEL: M41

Abstract: *Within the economic and social relationships in a permanent dynamics, information plays an essential role. The current configuration of society, masked through chronic imbalances in the relationships between society and citizens, needs a decisional system mostly based on the logic of production and use of information. In this context, the accounting information resulting in the judicial accounting expertise reports play a considerable role and importance in restoring and maintaining balances of economy and society.*

Keywords: accounting expertise, accounting information, accounting production, users of accounting information, accounting information, quantitative criteria of the accounting information.

JEL Classification: M41

1. INTRODUCERE

Expertiza contabilă, ca formă de reprezentare a

1. INTRODUCTION

The accounting expertise, as form of representation

activităților pe care le pot realiza profesioniștii contabili poate fi tratată ca o formă de manifestare a responsabilității sociale pe care practica din domeniul contabilității o propagă în mediul economic-social. Rolul și importanța acestei activități se dezvoltă într-o manieră progresivă, pe măsură ce relații economice și sociale îmbracă forme din ce în ce mai diverse și mai complexe.

În acest sens, expertiza contabilă apare ca o interfață și respectiv, o punte de comunicare între protagoniștii producției contabile, respectiv: producătorii și utilizatorii informației contabile.

Rolul și importanța profesiei contabile

Privită în general, profesia contabilă are rolul de a proteja interesul public și de a dezvolta economia. Profesia contabilă se distinge de celelalte profesii prin asumarea responsabilității față de interesul public: acționari, manageri, salariați, furnizori – creditori, clienți, debitori, bănci, stat, instanțe judecătorești, comunități locale, investitori și analiști financiari.

Privită prin prisma acestor destinatari sau utilizatori ai informației contabile, activitatea de expertiză contabilă realizată în cadrul expertizelor contabile judiciare grupează utilizatorii în două mari categorii:

of the activities that accountants can perform can be approached as a form of manifestation of social responsibility that practice in the field of accounting spreads in the economic and social environment. The role and importance of this activity develops in a progressive manner, while the economic and social relations take increasingly diverse and complex forms.

In this respect, the accounting expertise appears as an interface and, namely, a bridge of communication between the protagonists of accounting production, namely: producers and users of accounting information.

Role and importance of the accounting profession

Generally, the accounting profession has the role to protect the public interest and to develop the economy. The accounting profession is distinguished from other professions by taking responsibility towards the public interest: shareholders, managers, employees, suppliers – creditors, customers – debtors, banks, state, courts of law, local communities, investors and financial analysts.

In terms of such recipients or users of accounting information, the activity of accounting expertise performed within the judicial accounting expertise groups users in two main categories:

- utilizatori direcți;	- direct users;
- utilizatori indirecți.	- indirect users.

În acest context, expertiza contabilă judiciară poate fi definită ca o activitate care reclamă pricepere și cunoștințe aprofundate și variate în domeniul economic, contabil și juridic menite să genereze un proces de producție contabilă materializat în concluziile raportului de expertiză contabilă judiciară, pe baza cărora se pot lua decizii sau hotărâri ale organelor cu competență jurisdicțională pe de o parte, dar și decizii ale părților implicate în diversele forme de litigii: civile, comerciale, cauze de natură penală.

Pornind de la aceste aspecte putem să identificăm că utilizatorii direcți ai expertizelor contabile judiciare sunt instanțele judecătorești (judecători, tribunale, curți de apel), și organele de cercetare și urmărire penală (parchet, poliție). Expertizele contabile judiciare propriu-zise sunt cele care au ca scop și finalitate administrarea lor ca mijloc de probă în justiție (Florea Macavei, Florea, Bechici 2008).

Acești utilizatori primordialii utilizează rezultatele expertizelor contabile ca mijloc de probă, aflat pe același nivel de relevanță ca și celelalte probe, în soluționarea diferitelor cauze având ca scop restabilirea echilibrului din economie și societate.

In this context, the judicial accounting expertise can be defined as an activity that requires skills and extensive and varied knowledge within the economic, accounting and legal field designed to generate an accounting production process materialized in the conclusions of the judicial accounting expertise report, based on which can be taken decisions of the juridical competence bodies, on the one hand, and also decisions of parties involved in various forms of litigations: civil, commercial, criminal cases.

Based on these aspects, we can identify that the direct and judicial accounting expertise users and courts of law (district courts, tribunals, courts of appeal), and criminal investigation and prosecution bodies (department of the public prosecutor, police). The judicial accounting expertise and those whose aim and finality are their administration as evidence in justice (Florea Macavei, Florea, Bechici 2008).

These primordial users use the results of accounting expertise as evidence, located on the same level of relevance as the other evidence, in solving various issues aimed at restoring the balance of economy and society.

În acest context, exercitarea profesiei de contabil presupune un complex de cunoștințe teoretice și deprinderi practice care să aibă în vedere doctrina și practica contabilă (Boulescu, Ghiță 1996).

Utilizatorii indirecti sau secundari ai informațiilor degajate de activitatea de expertiză contabilă pot să-și regleze activitățile prin deciziile luate în baza concluziilor expertizelor contabile judiciare. Astfel, statul poate să-și redimensioneze veniturile confirmate sau infirmate de rapoartele de expertiză contabilă judiciară, angajații sau foștii angajați pot să-și reconsidere veniturile salariale sau drepturile de pensii și asigurări sociale, clienții sau furnizorii pot să-și reevalueze valoarea datoriilor, băncile pot să-și restabilească valoarea sumelor de recuperat de la debitori.

Din aceste prezentări se pot defini coordonatele producției de informații contabile pe care ansamblul de expertiză contabilă judiciară o poate configura și care se poate reprezenta astfel:

- expertiza contabilă cercetează evenimente, fapte sau împrejurări de natură economico-financiară, gestionară și patrimonială;
- cercetează situațiile și împrejurările de fapt, pe baza informațiilor furnizate de evidența economică și a suporturilor ei;
- interpretează datele din evidența operativă și

In this context, the exercise of the accountant profession requires a set of theoretical knowledge and practical skills that take into consideration the doctrine and accounting practice (Boulescu, Ghiță 1996).

The indirect or secondary users of the information provided by the accounting expertise activity can regulate their activities through the decisions taken based on the conclusions of judicial accounting expertise reports. Thus, the state may resize its earnings confirmed or disproved by the judicial accounting expertise reports, the employees or former employees can reassess their wages income or pensions and social insurances rights, the customers or suppliers may reassess the amount of debts, banks can reinstate the amounts to recover from debtors.

From these presentations, can be defined the coordinates of the production of accounting information that the judicial accounting expertise group can configure and that can be represented as follows:

- the accounting expertise investigates economic and financial, managerial or patrimonial events, facts or circumstances;
- it investigates the situations and circumstances in fact, based on the information provided by the economic records and of its supporting documents;

- din situațiile financiare și formulează în baza acestora aplicarea cu privire la aspectele investigate recurgând la legislația din domeniu în vigoare la data la care au avut loc evenimentele;
- formulează concluzii sau răspunsuri la întrebările puse, ce servesc ca mijloc de probă pentru organul judiciar care a dispus efectuarea expertizei.
 - it interprets data in operative records and financial statements and formulates based on them the application regarding the investigated reports, by means of the relevant legislation in force at the time the events occurred;
 - it formulates conclusions or answers to the questions asked, that serve as evidence for the judicial body that required the performance of the expertise.

În fapt, în desfășurarea expertizei contabile sunt analizate cauzele care au dus la abaterile de la normele juridice, cu efecte în plan economic, financiar, fiscal sau de altă natură.

In fact, within the performance of accounting expertise are analyzed the causes leading to deviations from legal norms, with effects in the economic, financial, fiscal or other field.

În acest context de activități, putem spune că prin intermediul expertizei contabile judiciare, contabilitatea contribuie la ordinea socială, economică și organizatorică a societății. Ea este în mod special un mijloc eficace de control social (Capron 1994).

Within this context of activities, we can say that by means of the judicial accounting expertise, the accounting contributes to the social, economic and organizational order of society. It is particularly an effective means of social control (Capron 1994).

2. EXPERTIZA CONTABILĂ ȘI INSTANȚELE JUDECĂTOREȘTI

2. ACCOUNTING EXPERTISE AND COURTS

Economia de piață și societatea democratică reclamă și promovează o serie de valori și raporturi ca expresie a relațiilor sociale și economice. Între aceste valori se remarcă proprietatea privată, raporturile de schimb, raporturile de muncă,

The market economy and democratic society requires and promotes a series of values and relationships expressing the social and economic relations. Between these values, can be noticed private property, trade relations, work relations,

raporturile stat-cetățean privite ca și contribuitori ai diferitelor relații economice intersocietare și alte valori.

state-citizen relations seen as contributors to the various intercompany economic relations and other values.

Aceste categorii de raporturi sociale și economice au suferit profunde transformări începând cu anul 1990, înscriindu-se într-o dinamică și complexitate mereu în creștere.

These categories of social and economic relations have undergone major transformations since 1990, following an ever increasing dynamics and complexity.

Toate aceste transformări au generat și dezechilibre în economie și societate, instanțele judecătorești fiind destinate prin hotărârile adoptate să restabilească și să instituie starea de normalitate socială.

All these transformations have also generated imbalances in the economy and society, the courts being designed through the adopted resolutions to reestablish and restore the state of social normality.

Pornind de la această prezentare precizăm că în cadrul litigiilor administrate și soluționate de către diferitele zone de jurisdicții cele mai întâlnite dezechilibre le regăsim în următoarele ipostaze:

Starting from this presentation, we specify that within the litigations managed and the settlement by various areas of jurisdictions, the most common imbalances are found in the following situations:

- clienții și furnizorii nu-și mai recunosc datoriile și respectiv creanțele, expertul contabil fiind solicitat să stabilească nivelul sau valoarea corectă a acestora;
- statul nu recunoaște nivelul masei impozabile stabilite de diferitele categorii de contribuabili;
- clienții sau debitorii societăților bancare nu acceptă nivelurile de dobândă impuse de bănci prin clauzele abuzive care au ca și obiectiv stabilirea sau modificarea unilateral a ratei

- customers and suppliers do not recognize their debts and, claims, respectively, the chartered accountant being required to establish the correct level or value thereof;
- the state does not recognize the taxable weight level established by different categories of taxpayers;
- customers or debtors of banking societies do not accept the interest levels imposed by banks through abuse clauses that have as an objective to unilaterally establish or modify

dobânzii; - instanțele doresc să evalueze valoarea prejudiciului cauzat bugetului de stat sau altor bugete precum și în luarea unor companii naționale de diferite grupuri infracționale;- instituțiile care gestionează drepturile de asigurări sociale cum ar fi dreptul de pensie, reflectat prin pensia cuvenită unei persoane care intră în perioada de inactivitate nu iau în considerare toate drepturile realizate de reclamanti stabilind un nivel mai redus al punctajului mediu anual;- instanțele doresc să stabilească nivelul unor prejudicii cauzate în domeniul financiar bancar în urma unor acțiuni frauduloase. Acestea sunt doar câteva dintre provizioanele sau problemele pe care experții contabili sunt chemați să le soluționeze, oferind instanțelor judecătorești mijloace de probă relevante.	the rate of interest; - the courts that want to assess the value of damage caused to the state budget or other budgets or by national companies being taken over by various criminal groups;- the institutions that manage the social security rights, such as the retirement right, reflected through the pension due to a person entering the period of inactivity do not take into account all rights made by the applicants setting a lower level of annual average score;- the courts want to determine the level of damage caused in the financial banking field following some fraudulent acts. These are only some of the provisions or issues that chartered accounts are invited to solve, providing relevant evidence to courts.

3. EXPERTIZA CONTABILĂ ȘI UTILIZATORII INDIRECTI AI ACESTORA

Clienții și furnizorii, băncile, statul, colectivitățile locale, personalul angajat, instituțiile sau comisariatele pentru protecția consumatorului sunt utilizatorii indirecti ai experților contabili, situându-se fie în calitate de reclamant fie în calitate de pârât sau învinuit.

3. ACCOUNTING EXPERTISE AND ITS INDIRECT USERS

Customers and suppliers, banks, state, local collectivities, employed staff, institutions or commissaries for consumer protection are indirect users of chartered accountants, either in their capacity as plaintiff, or defendant or accused.

Aceste categorii de utilizatori valorifică concluziile formulate de experți, reconsiderându-și de cele mai multe ori situațiile de raportare financiară sau situațiile de evidență operativă a activelor, datoriilor sau capitalurilor proprii.

Pornind de la aceste probleme pe care trebuie să le soluționeze, expertul contabil poate fi acceptat ca un auxiliar al justiției care acționează în limitele competențelor sale și-n limitele atribuțiilor care-i revin, conform legislației în vigoare.

Privind astfel, profesiunea de contabil, în general și cea de expert contabil în particular apare interesantă, dar destul de pretențioasă, prin pregătirea ce o cere, din cauza rolului și răspunderii pentru o justă informare din partea acelorora ce se dedică ei (Dumitrescu, Toma 1973).

Poziționarea expertului contabil în vâltoarea acestor dezechilibre îi conferă acestuia un profit: expertul trebuie să aibă cunoștințe aprofundate asupra tuturor sistemelor de contabilitate și măiestrie obținute pe calea unei îndelungate experiențe, să fie suficient inițiat în afaceri în general și să aibă serioase noțiuni de drept comercial; să numească unele calități ca : probitate, imparțialitate, răbdare, prudență, o judecată serioasă și clarvăzătoare și o inteligență lucidă și pătrunzătoare, să aibă antecedente ireproșabile și darul discuțiunii în cel mai înalt grad; în misiunea ce i se încredințează să dea o opinie și nu o decizie, iar în manifestările sale să-și impună o foarte mare

These categories of users make use of the conclusions of experts, reassessing most of times their financial reporting statements or operative record statements of assets, liabilities or equities.

Based on these issues they had to address, the chartered accountant can be accepted as an auxiliary of justice acting within the limits of its powers and its duties, as required by law.

From this point of view, the accounting profession in general and the chartered account profession in particular seems interesting, but rather demanding, due to the formation required, to its role and liability for a fair information of those dedicated to it (Dumitrescu, Toma 1973).

Positioning the chartered accountant in a context of such imbalances confers them a profit: the expert must have deep knowledge of all the systems of accounting and proficiency obtained by means of a long experience, generally, to be enough initiated in business and to have serious notions of commercial law; to name some qualities such as: probity, impartiality, patience, prudence, a serious and predictive judgment and a lucid and penetrating intelligence, to have a flawless background, and the gift for conversation in the highest degree; in the mission assigned to them to give an opinion and not a decision, and its acts to impose a great reserve, namely to be affirmative

rezervă, adică să nu fie afirmativ decât asupra faptelor sigure și indiscutabile (Boulescu, Ghiță 1996).

Pornind de la aceste aprecieri asupra calităților și experților contabili centrate pe integritate, independență, obiectivitate și competență profesională se observă că profilul psihoprofesional și etic al expertului contabil își pune amprenta și asupra producției de informații contabile atât din punct de vedere cantitativ și calitativ.

4. CRITERIILE CALITATIVE ȘI CANTITATIVE ALE INFORMAȚIILOR CUPRINSE ÎN RAPOARTELE DE EXPERTIZĂ CONTABILĂ

Raportul de expertiză contabilă ca și rezultat al politicii de informații contabile trebuie să întrunească criteriile de calitate ale informației contabile în general, care pot fi particularizate astfel:

Inteligibilitatea

Informația contabilă furnizată de conținutul și concluziile raportului de expertiză contabilă trebuie să fie înțeleasă de cei care-și fundamentează hotărârile, respectiv judecătorii, procurorii sau angajații serviciilor de investigare a fraudelor precum și de utilizatorii indirecti ai acestora.

only for safe and undisputed facts (Boulescu, Ghiță 1996).

Based on these assessments on the qualities of chartered accountants focused on integrity, independence, objectivity and professional competence, we can see that the psychoprofessional and ethical profile of the chartered accountant also leaves its mark on the production of accounting information both in terms of quantity and quality.

4. QUALITATIVE AND QUANTITATIVE CRITERIA OF THE INFORMATION CONTAINED IN THE ACCOUNTING EXPERTISE REPORTS

The accounting expertise report, as result of the accounting information policy has to fulfill the quality criteria of the accounting information in general that can be customized as follows:

Intelligibility

The accounting information provided by the contents and conclusions of the accounting expertise report had to be understood by those substantiating their decisions, namely judges, prosecutors or employees of fraud investigation services, and also their indirect users.

Relevanța

Concluziile din Raportul de Expertiză contabilă trebuie să fie documentate și fundamentate pe un raționament profesional.

Relevance

Conclusions in the accounting Expertise Report had to be documented and based on a professional judgment.

Credibilitatea

Informațiile furnizate de Rapoartele de Expertiză Contabilă Judiciară sunt credibile dacă sunt degajate de o atitudine independentă, obiectivă, integră și competentă, regăsită atât în conținutul Raportului de Expertiză Contabilă Judiciară cât și în concluziile sau răspunsurile formulate.

Credibility

The information provided by the Judicial Accounting Expertise Reports are credible if they result in an independent, objective, upstanding and competent attitude, both in the contents of the Judicial Accounting Expertise Report and in the conclusions or answers drawn.

Comparabilitatea

În unele situații, expertizele contabile dispuse în aceeași cauză sunt multiple. În această situație, judecătorii iau în considerare expertiza care comparativ cu celelalte sunt cele mai judiciar efectuate, documentate și justificate.

Comparability

In some cases, accounting expertise ordered in the same case are multiple. Under such circumstances, judges take into account the expertise that compared to others is the most judicially performed, documented and justified.

Pe lângă aceste calități primordiale ale informației contabile se remarcă neutralitatea și oportunitatea informațiilor.

Besides these primordial qualities of accounting information, can be noticed the neutrality and timeliness of the information.

Neutralitatea informațiilor și concluziilor formulate ține implicit de independența și obiectivitatea expertului și se traduce prin sinceritatea și onestitatea argumentelor aduse în susținerea concluziilor.

The neutrality of the information and conclusions formulated is related by default to the expert's independence and objectivity and translates through the sincerity and honesty of arguments brought for supporting the conclusions.

O expertiză contabilă este relevantă dacă este și oportună, respectiv înaintată la timp la dispoziția instanțelor judecătorești. Tergiversarea întocmirii și depunerii rapoartelor de expertiză contabilă la timp, afectează de cele mai multe ori eficacitatea utilizării acestora ca mijloc de probă generând o amânare a adoptării unor decizii juste în actul de justiție.

Pentru ca informațiile să poată fi utilizate cu maximum de eficiență, ele trebuie să fie prezentate în timp util, într-o formă simplă, ușor inteligibilă și la intervale scurte (Dumitrescu, Tomai 1973).

5. CONCLUZII

În concluzie, dimensiunea activității de expertiză contabilă judiciară în cadrul producției de informații contabile se poate reprezenta pe următoarele coordonate:

- creșterea rolului expertizei contabile ca mijloc de probă în cadrul actului de justiție;
- diversitatea categoriilor de utilizatori și proceselor contabile judiciare;
- influența activității de expertiză contabilă judiciare în promovarea profesiei contabile ca profesie liberală;
- nivelul pretențios din punct de vedere calitativ al conținutului și concluziile Rapoartelor de Expertiză Contabilă Judiciară.

An accounting expertise is relevant if it is also convenient, namely submitted in due time at the disposal of courts. Delaying the preparation and filling of accounting expertise in time mostly affects the effectiveness of using them as a means of evidence, generating a delay in adopting fair decisions in the act of justice.

For information to be used with maximum efficiency, it had to be submitted in a timely, easy intelligible manner and at short intervals (Dumitrescu, Tomai 1973).

5. CONCLUSIONS

In conclusion, the extent of the judicial accounting expertise within the production of accounting information can be represented on the following coordinates:

- the developing increase of the role of accounting expertise as a means of evidence within the act of justice;
- the diversity of the categories of users and of judicial accounting processes;
- the influence of the activity of judicial accounting expertise in promoting the accounting professions as liberal profession;
- the demanding level from the quality point of view of the contents and conclusions of Judicial Accounting Expertise Reports.

BIBLIOGRAFIE/ BIBLIOGRAPHY

- [1] Mircea Boulescu, Marcel Ghiță, Control financiar și Expertiza Contabilă, Editura Eficient București 1996.
- [2] Sorin Briciu, N. Todea, Adela Somal, Ciprian Teiușan și alții, Controlul și Expertiza, Ed. Risoprint 2003.
- [3] Stefan Craciun, Controlul și auditul financiar, Expertiza Contabilă, Ed. Economică 2002.
- [4] Stefan I Dumitrescu, Dimitrie Toma, Principiile contabilității, Editura Didactică și Pedagogică București, 1973.
- [5] Henegaru Liviu, Control financiar și expertiza contabilă, Editura Didactică și Pedagogică București, 1976.
- [6] Ion Florea, I.G.Macovei, Radu Florea, Maria Berheci, Introducere în expertiza contabilă și Auditul financiar, CECCAR, București,2008.